

Hugo a Sally se baví o vnitřním kontrolním systému v malé účetní jednotce

1. Vnitřní kontrolní systém (ne)existuje

Sally, jsem trochu nespůj z našeho nového klienta. Jsou to ti, co provozují velko- a maloobchod s motorkami a příslušenstvím pro motorkáře.

A v čem je problém?

Chtěl jsem se pustit do dokumentování vnitřního kontrolního systému a vyžádal jsem si tedy od paní účetní směrnici o oběhu dokladů, nákupní a podpisový řád. Oni ale nic takového nemají, takže není co dokumentovat. Jak mám postupovat, když nemají žádný vnitřní kontrolní systém?

To je asi trochu unáhlený závěr. Myslíš tím, že si tam každý může dělat, co se mu zlíbí?

To samozřejmě ne, takhle by asi dvacet let byznys dělat nemohli.

Přesně. Takže nějaké kontroly tam pravděpodobně mají.

OK. Vyrazím opět za paní účetní.

Paní účetní nezačinej. Zkus to probrat s panem majitelem. Ten si to nějak sám nastavil, aby měl firmu pod kontrolou. Je dobré vědět, jak to vidí on sám.

Hugo a Sally se baví o vnitřním kontrolním systému v malé účetní jednotce

2. Hledání systému

Jak bylo Hugo u klienta, potkal si se s panem majitelem?

Ano, jen na začátku ho docela pobavilo, když jsem se zeptal na jejich vnitřní kontrolní systém.

Co na tom bylo vtipného?

Říkal, že jeho hlavní zásadou je, že platí pouze on. Kdo kontroluje peníze, kontroluje všechno. A jestli tomu chci říkat systém, tak prý klidně můžu.

Tak s tím systémem má trochu pravdu, zní to zbytečně komplikovaně. U menších a jednodušších firem jsou i jednodušší kontroly. A má pravdu i ohledně těch peněz. Díky tomu, že platí on, všechno na nákladové straně musí projít jeho rukama.

Ale nakonec se ukázalo, že ho téma kontrol docela zajímá. Míval v prodejně kdysi zaměstnance, který občas něco prodal, aniž by to zaznamenal do pokladny, a peníze si nechal.

A jak na to zareagoval?

Zavedl prý častější inventury včetně nečekaných přepadovek. A nechal nainstalovat kamery.

Takže pan majitel se snaží identifikované riziko zpronevěry kontrolami eliminovat. Máme hezký příklad reakce na zjištěné nedostatky. Skoro bych řekla, že to začíná vypadat jako systém.

Hugo a Sally se baví o vnitřním kontrolním systému v malé účetní jednotce

3. Další kontroly

Hugo, přemýšlela jsem o těch zpronevěrách v prodejně, zeptej se i na to, jak řeší riziko krádeže ve skladech. Přeci jen obchodují s docela poptávaným zbožím, které se dá dobře prodat.

To mě taky napadlo. Jinak k dokumentaci vnitřního kontrolního systému už nic?

Máš už zdokumentováno, jak je ta firma organizovaná, jak mají zaměstnanci mezi sebou rozdělenou práci, jak komunikují mezi sebou a s majitelem a tak?

Myslíš organizační strukturu? Tak to tam bude asi jen jedno kolečko, vždyť jsem říkal, že pan majitel v podstatě řídí vše sám.

Organizace činností není jen o podřízenosti a nadřízenosti. Pro její pochopení ti pomůže, pokud se podíváš na obvyklé transakční cykly jako prodej, nákup, mzdy nebo sklady.

Vím, že je požadavek ISA zdokumentovat významné procesy.

Ano, to znamená například popsat, kdo dělá nákupní objednávky, kdo přijímá objednávky od zákazníků, jak dochází k vyskladňování prodaného zboží a jak se tyto činnosti zrcadlí v účetnictví.

Není to zbytečně podrobné? Radši bych se věnoval už jednotlivým částem účetní závěrky.

Hugo, i když jsou malí, musíme přesně vědět, kde mají slabá místa. O podvodech už řeč byla, ale nejde jen o ně. Místa, kde mohou vznikat chyby, nás přece taky zajímají. Bez toho nedokážeme správně identifikovat a vyhodnotit rizika a zacílit naše testy.

Hugo a Sally se baví o vnitřním kontrolním systému v malé účetní jednotce

4. Účetní systém jako součást VKS

Sally, podle požadavků ISA musím ještě popsat účetní systém. Jenže oni mají krabicový software, nainstalovaný na jednom počítači, ve kterém účtuje jedna paní účetní. Co je na tom k posuzování?

Tak účetním systémem se nemyslí jen ten samotný software. Je to celá agenda vedení účetnictví, zejména jde o podložení účetních zápisů účetními doklady, jak je zajištěno, že se do účetnictví dostane vše, co má, jak je řešena mzdová agenda, jak účetnictví sami kontrolují a podobně.

Tak většinu toho už vlastně zdokumentovanou mám. Žádné kontroly v účetnictví ale nejsou, paní účetní je na to sama a nikdo ji nekontroluje.

Na kontrolu nemusí vždy být kontrolor a kontrolovaný. Dělají přece alespoň inventury, ne?

Samozřejmě. Paní účetní navíc sestavuje na konci každého měsíce rozpis zůstatků, jestli v nich není něco, co by se jí nezdálo.

Tak to je taky forma kontroly! Rozhodně to snižuje pravděpodobnost vzniku chyb. Ještě mě napadá, že i sama paní účetní přeci jen kontrolována je. Jak probíhá to placení?

Paní účetní nejprve zaúčtuje došlé faktury nebo třeba mzdy a pak v účetním software připraví platební příkazy, které naimportuje do elektronického bankovníctví. Pan majitel pak platby schvaluje, přičemž k nim vyžaduje podklady.

To jsem očekávala. Tím pan majitel vlastně kontroluje, že v účetnictví mají částky ve správné výši a že se jedná o úhrady skutečných dluhů.